

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De donationibus inter vir. & uxor. Consilium DLII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

- quod huiusmodi thori & cohabitationis separatio surrogata sit in locum divortii, *decus in l. 1. §. 1. C. de vir & uxor.* * Vnde sic soluto seu verius separato matrimonio, maritus tenetur uxori venti dotem suam restituere, & præterea donationem propter nuptias, seu conventum lucrum, ex bonis suis ei relinquere, *c. plerumque de donat. inter virum & uxorem*; ita ut omnia matrimonii commoda amittat. Is enim qui causam & culpam divortio seu separationi præbet, ita tractari debet, quasi ejus culpa factum divortio, *l. Lucius Solutio matrim. l. miles §. socer & §. fin. ad leg. Tul. de adul.* Ut enim obvenientia ex matrimonio, sive lucra, sive commoda, tam ex lege vel consuetudine, quam pacto adjiciantur conjugum, & per eum retineantur; necessarium est ut duret, non tantum matrimonium, sed etiam ejus usus & possessio; quæ sine communicatione thori, & cohabitationis non intelligitur, *c. Literas de resitut. spoliat.* * quasi omnibus commodis & lucris nuptialibus tacite insit hæc conditionalis exceptio, Nisi divortium fiat culpa ejus, qui vult lucrari aut commodum accipere, *Iason in l. si ab hostibus §. si vir nu. 4. in fine Solutio matrim. per d. l. Lucius, & l. Consensu C. de repudijs.* Quæ est communis omnium ferè Interpretum, & receptorum sententia, *Bald. in l. 1. §. sed cum C. de Lit. uxor.ollen. Alex. conf. 78. Viso & diligenter nu. 3. vol. 5. Socinus Nepos conf. 27. Lucet proposita nu. 16 vol. 1. Tiracquel. de retractu §. 1. gloss. l. n. 12. Marcus Ant. Nata confil. 103. Tam late nu. 9. Riminall. conf. 184. Viso tuncmate n. 48. vol. 1.* * Indeque deciditur, quod maritus ex hac causa non succedat uxori sic ab eo separata; etiam si sine liberis, agnatis, & cognatis decedat, *Alex. Iason, decus, & alij in d. l. 1. c. ou. unde vir & uxor.* * Item quod ubi in usu consuetudinis, seu statuti obtinet, quod maritus perinde, ut uxor, possit jure sanguinis retrahere bona per cognatos uxoris alienata; id non permittatur marito, si ejus culpa in vitâ huiusmodi divortium, seu separatio thori inter virum & uxorem intercesserit, *Tirag. d. nu. 12.*
- 6 Ex quo consequitur, quod potestas illa, quam maritus in uxorem ex consuetudine acquirit, per huiusmodi divortium seu reparationem resolvatur, omnemque auctoritatem maritus amittat: ita ut per omnia sui juris esse intelligatur mulier sic separata, & proinde liberam suarum rerum administrationem, & alienandi potestatem habeat pro suo arbitrio; ut habet quæcumque alia mulier, vel virgo, vel vidua: nisi aliquo Iure ex lege, vel consuetudine, aut pacto rerum, quas alienare vult, plenum dominium non habeat.
- 7 Sed etsi dici posset, quod ea mariti potestas & auctoritas adhuc stare, & per huiusmodi separationem in nullo diminuta esset (quod tamen nec in jure nec in ratione aliquam probabilitatem habet) & sic mariti consensus & auctoritas ad contractus, præsertim ad alienationes uxoris sic separata omnino requireretur; & maritus requisitus ab uxore, ut auctorizet, & consentiat, id irrationaliter recuset, vel nolit facere: poterit per superiorem ad id cogi; & eo non parente, poterit Iudex seu superior, loco mariti, huiusmodi contractibus, & alienationibus auctoritate & consensum adhibere, * Quemadmodum Papa volenti deci-

mas conferre alicui alteri loco Ecclesiastico auctoritatem, & consensum accommodat, si Episcopus improbe, aut avarè nolit ei hoc facienti consentiri, *l. Nullus de iure patron. Ioan. Lupus de donat. inter vir & uxor. §. 68. n. 30. in fin.* Atque ita in contradicto iudicio iudicatum fuisse tradit Chassaneus, *ad consuet. Burgun. tit. Des droits & appare. à gens mariez §. 1. ad verb. Contrat entre vis. nu. 45.* * Et proinde quamvis Baldus mulieri in hoc articulo plenum arbitrium attribuat, & nullam aliam auctorizationem requirat, *conf. 488. Sequens questio est vol. 1.* tamen ad obviandum in alitatis, & improbitati viri, & ad summam securitatem sibi parandam, consulto faciet Dominicella Margareta B. mulier conjugata, si separata à suo marito, refugium capiat ad supremum Concilium Provinciale, & portecto supplice libello, explicatque necessitatis aut utilitatis causas, ob quas cupit aliquid de suis immobilibus bonis alienare, petat se auctorizari ad faciendam huiusmodi alienationem.

De donationibus inter vir & uxorem.

SUMMARIUM.

Lucrum dotale & antenuptiale amitti ob sævitiam alterutrius conjugis.

1. Maritus dotem lucratur, si uxor maritum occidat, & e contra.
2. Marito uxorem negligente, an maritus dotis lucrum perdat, & e contra.
3. Retractum non habet maritus uxorem expellens ex statuto permittente marito retractum rerum per consanguineum uxoris venditarum.
4. Maritus expellens uxorem amittit successionem in bonis uxoris.
5. Lucrum ut ex matrimonio faciat coniux, debet matrimonium usque ad mortem durare.
6. Expulsio coniugis species divortij est.
7. Divortio non solvitur vinculum matrimonij.
8. Extensio in penalibus quando permittitur.
9. Sævitia in marito & uxore reprobatur.
10. Furioso similis est qui vinum sævit.

CONSILIVM DLII.

DIFFICULTATIS articulus in causa, quæ coram Reverendo Domino Officiali Anwerpiensi instructa est, inter Annam B. Actricem, & Laurentium G. alioque litis consortes Reos, præcipue in eo consistit, an quia quondam Michael dictæ Annæ secundus maritus, ob sævitiam, procacitatem, opprobria, & quotidiana convitia, alioque intolerabiles mores dictæ Annæ, ac tandem etiam iussus exire domum, ad quam contracto matrimonio Michael se contulerat, se à præfata Anna separavit, ac paulo post ex mœore animi inde contracto, in propriis ædibus decessit; dicta Anna amiserit conventum lucrum matrimoniale mille floræorum, quod Michael in pactis antenuptialibus Annæ promissit, si ante eam moreretur. Variare enim videntur Doctorum sententiæ.

Nam quamvis certum sit, mariti hæredem lucrari dotem, & uxorem amittere donationem propter nuptias, si uxor maritum occidat, *l. Si ab hostibus §. si vir uxorem in fine Solutio matrim.* * *exi. 2* stimant tamen Alexander & Iason, *id. §. si vir, idem*

idem non obtinere, si maritus non occidat, sed negligat uxorem, eique agrotæ Medicos, aliaque necessaria non exhibeat, *l. si cum dotem §. si autem in sevisimo Solutio matrim.* eaque ex causâ uxor facilius moriatur: ob id, quod in poenali & odiosa causa siue materia amplior extensio fieri non debeat; & ex sententia Baldi, *in l. hereditas Cod. De his quib. ut indig.* in hoc periculum non incidat, qui tantum vulneravit. Ita ut multo magis videatur id obtinere, si maritus tantum expellat uxorem, quæ se commodè exhibere, aut sustentare potest; aut vice versâ si uxor maritum tantummodo expellat vel deferat. Sed circumscriptâ Alexandri & Iasonis restrictione, verius & communius receptum est, huiusmodi extensionem ad similes casus in hoc articulo admitti; approbatâ Glossâ, *in d. §. si vir, ad verb. lucrifacere*, quæ eam facit, ut scilicet negligens ac alimenta negans conjux in pari causa sit cum occidente, *l. necare De liber. agnosce* atque ita se consuluisse & obtinuisse testatur Paulus Castrensis, *in d. §. si vir uxorem*. Et ratio est, ut ait Bartolus, *in d. §. si vir uxorem*, quia culpâ negligentis diremptum est matrimonium, quod satis est ad retinendum dotem, si culpa mulieris est; aut ad amittendum lucrum dotis, si id maritus facit: ut scilicet mulctetur is, qui in culpa fuit, *l. Lucius Solutio matrim. l. miles §. socer & §. fin. Ad leg. lul. De adul.* Quæ rationis generalitas quoque efficit, ut non tantum eo casu, quo ex negligentia sequuta est mors; & sic morte solutum est matrimonium: verum etiam ubi sine vitæ discrimine divortium aut dissidium culpâ alterius intervenit; hoc est, cum maritus uxorem deserit aut expellit; vel è diverso uxor maritum; aut cum deserendi & à communi convictu abstinendi occasionem & culpam alteruter ipsorum præbet. Is enim qui causam & culpam præstat, ita tractandus est, quasi culpâ ejus factò divortio, *d. l. miles §. fin.*

3 Atque ita in specie decidunt, Bald. *in l. 1. §. sed famus Cod. De l. ar. liber. tollen.* & quos citat Tiraguell. *De retract. §. 1. gloss. 1. nu. 12.* & de jure interrogati respondent juris Interpretes, Alex. *consil. 78. viso & diligenter nu. 3. vol. 5. Socinus Nepos consil. 27. Licet proposita nu. 16. vol. 1. Marcus Ant. Natta. consil. 103. tam latè nu. 9. Pinnald. consil. 184. Visothematen. 48. vol. 1. verissimumque id esse testatur Andreas Tiraguellus, loco citato. nu. 13.* qui ob id in interpretatione consuetudinis seu statuti, quo permittitur marito retractus rerum per consanguineum uxoris venditarum, decedit maritum injuriâ uxorem domo sua expellentem non habere beneficium statuti. * Eoque pertinet, quod & Alexander & Iason, cæterique omnes approbant, *in d. l. 1. Cod. Unde vir & uxor, & præsertim ibi Decius*, ob huiusmodi expulsionem seu desertionem, maritum seu uxorem injustè ac sine probabili causâ id facientem, privari successione in bonis prædefuncti; siue ex jure communi deficientibus omnibus agnatis & cognatis, siue ex consuetudine deficientibus liberis, deferatur successio. * Ut enim huiusmodi obvenientia & ex pacto, vel lege debita lucra acquirantur, requiritur, ut duret matrimonium, & ejus usus, *Decius in d. l. 1. nu. 10.* quasi in omnibus lucris nuptialibus insit tacite hæc condi-

tio, Nisi divortium fiat culpa ejus, qui vult lucrari, *Iason in d. §. si vir, nu. 4. in fine per d. l. Lucius: l. Consensu Cod. De repud.* * Et quatinvis divortium solâ separatione voluntariâ, aut ex animorum dissensione utriusque vel alterius non fiat quoad vinculum matrimoniale, *tit. Decret. De divort. per tot.* est tamen velut quædam species divortij, saltem quoad civiles effectus operandos huiusmodi temeraria expulsio, desertio, seu separatio subrogata, ut ait Decius, *d. nu. 10. in locum veri divortij.*

Atque ita juris civilis dispositio, *in Auth. de nupt. c. 15. §. si vero altera*, quæ ob huiusmodi temeraria divortia ac dissidia malâ gratiâ facta lucrum nuptiale aufert adhuc perdurat; * licet juris Canonici dispositione vinculum duret, & divortium ratum non habeatur; quo jure ne quidem vero perfectoque divortio interveniente, veluti ob adulterium, solvitur vinculum sacramenti, *c. Ex lucris De divort.* & tamen constat lucra nuptialia ob eam causam amitti.

Neque in contrarium facit, quod superius dictum est, de non extendenda causâ poenali aut odiosa: nam etiam ex Iasonis sententia, *in l. Cum quidam nu. 25. Deliber. & posth.* permittitur huiusmodi extensio, quando de delicto coercendo agitur: quia ex hac lucris ablatione coercetur temeritas & improbitas causam dissidii & separationis præstantium. Neque sanè ab extensione illius casus quo conjux alterum occidit, *d. §. si vir, facienda est aut deducenda propositi casus decisio*; sed à generali legis ratione, quod mulctanda sit mulieris culpa, ex qua vel diremptum est matrimonium, vel causa dissidii præstita, *d. l. miles §. socer & §. fin. d. l. Lucius*. Eoque pertinet quod Iason, non satis memor suæ reprehensionis, facit, *in d. §. Si vir, nu. 4. in fine*, in lucris nuptialibus semper ineffe tacitam hanc conditionem, Nisi divortium fiat culpa ejus, qui vult lucrari. Atque ita in proposito casu hoc tantum inspiciendum est, num Anna causam huius dissidii dederit ob quam Michael discessit ab ea? * Et verissimum est, quod dederit: nam ex depositionibus testium constat de nimia ejus sævitiâ, de contemptu adversus maritum, de convitiis appellacionibus etiam in mensa & alijs præsentibus, de expulsionem ex domo, ac præterea de frigiditate ejusdem mariti: de quorum probatione, quia in testium fide consistunt, & à religione Iudicis dependent, *l. 3. §. 1. De rescrib. plura* deducere non est necesse. Hoc tamen dicimus, huiusmodi causas Annam in culpa constituere, & Michaeli recedendi ab ea iustissimam occasionem dedisse.

* Si enim marito ad culpam refertur, quod immoderata sævitiâ erga servos dotales usus est, *l. Si constante §. si maritus Solutio matrim.* quantò magis uxori, quod se sævam & contumacem marito exhibuerit; ac vitam moresque concordie atq; thoro matrimoniali convenientes non accommodaverit, *Socinus Nepos d. n. 16.* furenti enim seu furiosæ similis est, quæ se etiam circa ministros, multò magis circa maritum, terribilem vel intolerabilem ostendit, *d. l. Si cum dotem §. si maritus*. Nam si ob verum furorem divortium aut separatio thori probabiliter fieri potest sine poena, *d. §. Si maritus cum §. seq.* cur non perinde ob affectatum aut sapientem furorem? Verè furiosa mulier

her, quia sensum non habet, d. §. si maritus, marito injuriam non facit; quàm facit, quæ intelligens furit seu mores furiosos habet. Ita ut tantæ rei indignitas contra Annam invitare debeat ad exemplum aliis matronis in ea statuendum, ne tandem (ut olim Calphurnia seu Aphranzia improbitas à postulando sceminas removit, l. 1. §. sexum Depostulan.) simili scævitiæ ac furoris exempla multa conniventibus oculis tolerata, etiam bonas in maritos exasperent impunitate ratâ relicta. Hoc igitur articulo difficultatis sic discussio, & conjuncte, alijs, quæ per Advocatum causæ adversus Annæ intentionem satis plenè ac feliciter deducta sunt; existimamus partes Reverendi Domini Iudicis esse, ut secundum Reos hujus causæ, adversus dictam Annam, sententiam dicant.

De donationibus inter vir. & uxorem.

S V M M A R I V M.

Matrimonium contractum dissolutum ante copulam an habeat lucrum nuptiale.

1. Copula difficulter probari potest.
2. Copula per presumptiones probatur.
3. Copulam habuisse presumitur solus cum sola.
4. Pauper præsertim in actu luto an sit testis idoneus.
5. Diviti potius quàm pauperi testi quando credatur.
6. 9. Menstruata an cognosci possit, & an cognita presumatur.
7. Testi quem quis produxit, productio etiam ab adversario singulariter obijci potest.
8. Affines testes suspecti sunt.
10. Sponsus an præ nuptiis sine peccato sponsæ condormire possit.
11. Viro asserenti se uxorem cognovisse quando credatur.
12. 22. 24. 41. 43. 45. 48. 50. 52. Doharium an debeatur marito vel uxore decedente ante copulam.
13. Doctorum plerumque opinio in controverso articulo prævalere debet.
14. 23. Vxor ab usu viri dicta.
15. Verba in potiore significatu accipiendâ.
16. Legis dispositio restringenda, ne quis indebitè lucratur vel gravetur.
17. Sponsus aut sponsa an mariti vel uxoris appellatione contineatur.
18. 42. Vxor qua sit.
19. Sponsa sponsum lugere non debet, sed uxor maritum.
20. Interpretatio lata in odiosa materia an excludatur.
21. Sponsæ deductio quid operetur, & qua eius forma.
25. Sine liberis discedere dicitur etiam is qui liberos habere non potest.
26. 36. Coniux maleficiatus, & decrepita mulier an lucrum doharij obtineat.
27. Matrimonio ex consensu perfecto omnia lucra debentur.
28. Matrimonium perfectura est ex consensu.
29. Momentanea an attendi debeant.
30. Vasalla vxor relevum debet etiam non cognita à viro.
31. Doharij præstandi causa qua & qualis sit.
32. Ratio legis vel statuti unica semper pro expressa habetur.
33. Doti titulus onerosus est.
34. Pactorum & statutorum par est causa.
35. Lucrum antenuptiale consequitur mulier marito præmoriante.
36. Fruits dotis in filiofamilias adventitij peculij sunt.

37. Dos an ob onera matrimonij tantum detur.
38. Lucrum antenuptiale cur obveniat.
39. Statutum de dote vel dohario lucrando odiosum non est, sed favorabile.
40. Lex civilis in successione observanda.
44. Lucra nuptialia ubi non sunt ex utraque parte paria strictiore interpretatione utendum.
45. Lucrum nuptiale debetur ex contractu matrimonij non ex copulâ.
47. Quisque censetur voluntatem suam accommodare ad leges.
49. Matrimonij copulati appellatione quid contineatur.
51. Casus omissus secundum ius commune regulari debet.
53. Propositum in mente retentum nihil operatur.
54. Afflicto afflicto superaddenda non est.
55. Lucrum nuptiale non petit, qui ex sua parte fessit.
56. Onera matrimonij non sunt causa lucri nuptialis.
57. Funeralia uxoris unde solvi debeant.
58. Maritus uxorem negligens lucrum dotis non consequitur.
59. Remissio munerum nuptialium non inducit remissionem lucri nuptialis.
60. Maritus vxorem lugere non tenetur.
61. Citatio per edicta quando fieri possit.
62. 64. Appellans frivole ab interlocutoria nec citari debet, nec audiri postea appellans à sententiâ definitiva.
63. Actor non tenetur ad instrumentorum quibus uti non vult editionem.

CONSILIUM DLIII.

Ex multitudine ac magnitudine Actorum in immensum crevit causa, quæ nunc in tertia instantia, quoad principale negotium, pendet coram Reverendo Domino Abbate monasterij S. Gettrudis Lovaniensis, inter Gerardum B. Appellantem, originalem Reum ex una; & M. Aggidium B. Appellatum Actorum ex altera partibus. Sed à duobus præcipuis articulis totius causæ status dependere videtur, nimirum an præcedentibus sponalibus, præcedente solemnî contractu antenuptiali, sublequutâ solemnizatione matrimonij in facie Ecclesiæ, ac parentum amicorum quæ præsentia, inter M. Aggidium & Annam B. dicti Gerardi filiam, sufficiens extet probatio consummati matrimonij per copulam carnalem; ad eum finem, ut dicto Actori omnino ac indubitatè debeatur conventum lucrum seu doharium ususfructus & triginta florenorum annuorum in dicto contractu antenuptiali ei promissum? Secundò, cessante sufficiente probatione consummationis, an nihilominus idem ususfructus dicto Actori debeatur? Proinde hos duos articulos prius discutimus, quàm ad alia, quæ vel merita causæ, vel processum ipsum contingunt, deveniamus.

Et primò quidem de ipsa copula: cujus probatio in iure, quamvis non impossibilis, difficilis tamen est: sic ut propter naturalem verecundiam (quæ latebras quærit ac testes excludit) directo, ex communi usu, fieri non possit, Bart. in l. 2. §. ult. m. 3. ad leg. Iul. de adult. gloss. in can. Si quis acciperit xxxiii. q. 1. * ideoque receptum sit ad probandam copulam (etiam in odiosis, ut inde delictum, puta adulterium aut aliud simile inducatur, c. Præterea & ibi laus Felin. De testib.) sufficere præsump-